

سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور

سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی
معاونت آموزش و ترویج

مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور

گونه‌های مناسب کاشت در جنگل‌های سیرکانی؛ مدار

۱۵۱۴

مقدمه

با توجه به روند روزافزون تخریب جنگل‌های کشور از یک‌سو و نقش و اهمیت جنگل‌ها در زندگی انسان، جنگل‌کاری و بازسازی بوم‌سازگان‌های جنگلی از اهمیت زیادی برخوردار است. در این راستا، انتخاب گونه مناسب برای کاشت، آینده جنگل‌کاری را تضمین کرده و از هدر رفت منابع جلوگیری خواهد کرد. از اولویت‌های جنگل‌کاری در کشور، استفاده از گونه‌های درختی بومی است.

نمدار (*Tilia begunifolia*) یکی از گونه‌های تندرشد و چندمنظوره جنگل‌های هیرکانی است. این درخت علاوه بر تولید چوب، به دلیل داشتن گل‌های معطر و خواص دارویی، مورد توجه زنبورداران و داروسازان نیز هست. ویژگی‌های این گونه و رویشگاه‌های آن به شرح زیر است:

✓ پراکنش وسیعی در جنگل‌های هیرکانی (از آستارا در استان گیلان تا منطقه گلیداغی در استان گلستان) دارد.

✓ ارتفاع آن به ۳۰ متر و قطر برابر سینه آن به بیش از ۷۰ سانتی‌متر نیز می‌رسد.

✓ نیمه سایه‌پسند است.

✓ در خاک‌های آهکی خشک تا به نسبت مرطوب رشد می‌کند و به سرمای دیررس بهاره حساس است.

✓ بذرهای رسیده این درخت دارای پوسته بسیار سخت و به رنگ

گونه‌های مناسب کاشت در جنگل‌های هیرکانی؛ نمدار

خاکستری روشن است. بذرهای نارس دارای سختی کمتری بوده و به‌رنگ سبز است. پوسته سفت بذر موجب جلوگیری یا به تأخیر افتادن جوانه‌زنی (در برخی موارد در سال دوم) می‌شود. بنابراین به تیمار نیاز دارد.

زمان رسیدن و جمع آوری میوه (بذر)

اواخر شهریور تا اوایل مهر

نحوه جمع آوری

بذرهای نیم‌رس به‌طور مستقیم از درختان با قطر ۷۰ تا ۸۰ سانتی‌متر جمع‌آوری شوند.

نحوه پاک کردن بذر

جداسازی بال بذر و حذف برگ و سرشاخه‌های همراه

زمان کاشت بذر

اواسط پاییز

درصد جوانه‌زنی

۲۵ تا ۳۰ درصد

گونه‌های مناسب کاشت در جنگل‌های هیرکانی؛ نمدار

تعداد بذر در هر کیلوگرم

۳۵۰۰ تا ۳۰۰۰

تیمار جوانه‌زنی

✓ بذرها با آب اکسیژنه ۱ درصد به مدت ۴۰ دقیقه خراش‌دهی شوند و پس از شستشو به مدت ۷ ماه در ماسه مرطوب و دمای ۴ درجه سانتیگراد (یخچال) لایه‌گذاری شوند.

✓ بذرها به‌طور هفتگی بازدید شده و به‌محض خروج ریشه‌چه، در گلدان یا زمین کاشته شوند.

تولید نهال در نهالستان:

۱۰۰ گرم بذر در سطح یک متر مربع و در ۵ ردیف با فاصله ۲۰

گونه‌های مناسب کاشت در جنگل‌های هیرکانی؛ نمدار

سانتی‌متر از هم کاشته شوند.

سن انتقال نهال به عرصه کاشت:

یک‌ساله، حداکثر دو‌ساله

کاشت نهال

✓ کاشت نهال در عرصه جنگل‌کاری از اواخر پاییز تا زمستان انجام شود.

✓ بهتر است یک‌ماه پیش از کاشت نهال، گودالی به ابعاد دهانه و عمق ۴۰ سانتی‌متر حفر شود تا ضمن هوادیدگی خاک گودال، با ذخیره نزولات در گودال، تنش خشکی اولیه کاشت در اثر عدم بارندگی به‌موقع، کاهش یابد.

✓ پیش از قرار دادن نهال درون گودال، توصیه می‌شود کف گودال به ضخامت ۲۰ سانتی‌متر از لاشبرگ، هوموس و خاک سطحی پر شود.

✓ پس از قرار دادن نهال در درون گودال، اطراف آن با خاک

گونه‌های مناسب کاشت در جنگل‌های هیرکانی؛ نمدار

حاصل‌خیز سطحی پر شده و برای جلوگیری از هوادیدگی ریشه، با کمک پا، خاک اطراف نهال‌ها کمی متراکم شود.

✓ احداث تشتک به شعاع حداقل نیم متر و به عمق ۵ سانتی‌متر در اطراف نهال برای ذخیره نزولات توصیه می‌شود.

✓ برای جلوگیری از یخ‌زدگی نهال‌ها، استفاده از کاه و کلش توصیه می‌شود.

عنوان: گونه‌های مناسب کاشت در جنگل‌های هیرکانی؛ نمدار

ناظر: کمیته علمی نهضت مردمی تولید و کاشت یک میلیارد نهال

نویسندگان: پژمان پرهیزکار، مصطفی خوشنویس، مریم حسینی‌نژاد

همکاران: مهدی پورهایمی، محمد متینی‌زاده، فاطمه عباسپور، فیروزه حاتمی

طراح و نظارت بر تنظیم چاپ و نشر: فتح‌اله بهرامی

ناشر: نشر آموزش کشاورزی - دفتر شبکه دانش و رسانه‌های ترویجی

شمارگان: محدود

نوبت چاپ: اول / ۱۴۰۳

مسئولیت درستی مطالب با نویسندگان است.

شماره ثبت در مرکز فن آوری اطلاعات و اطلاع‌رسانی کشاورزی ۶۶۱۲۳ به تاریخ ۱۴۰۳/۰۷/۱۷ است.

نشانی: تهران، خیابان آزادی، بین نواب و رودکی، پلاک ۲۰۵، معاونت آموزش و ترویج کشاورزی، طبقه ۱۲

تلفن: ۶۶۴۳۰۴۶۵ | تلفکس: ۶۶۴۳۰۴۶۴ | کد پستی: ۱۴۵۷۸۹۶۶۸۱